- [2021] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 728

    - ਅਸਟੇਟ ਅਫਸਰ

- v.
- ਕਰਨਲ ਐਚ.ਵੀ. ਮਨਕੋਟੀਆ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ)
- (2021 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6223)

    - ਅਕਤੂਬਰ 07, 2021

- [ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

        - ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਐਕਟ, 1987 – ਐਸ.ਐਸ.19, 20 – ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ – ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ
- ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ - ਜੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ / ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ
            - ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ - ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ
- - ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

        - ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ

- 1.1 ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਐਕਟ, 1987 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ () ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ; ਜਾਂ () ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ
- ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 19-(ਆਈ) (ਏ) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਨ; ਜਾਂ () () ਇਸ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ
            - ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ
- ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ ਜਾਂ () ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ
            - ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇਗੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਸ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ

- ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ () ਜਾਂ ਖੰਡ () ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਏ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ
- ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਕੇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ।
- ਕੇਸ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰੋ। ਧਾਰਾ 20 ਬੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5)
- ਅੱਗੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ
- ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਹਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ
- ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ।
- ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਝੌਤਾ/ਸਮਝੌਤਾ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ
- ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ
- ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੇਰਿਸ ਬਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ. [ਪਾਰਸ 6.1, 6.2 ਅਤੇ 7] [733--; 734--]
    - ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। v. ਗਣਪਤ ਰਾਜ (2006) 8 ਐਸਸੀਸੀ

- 364 : [2006] 6 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 25 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
    - <u>ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ</u>

- [2006] 6 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 25 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 8
        - ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6223
    - 2021
        - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 30.11.2013 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ
    - 2011 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 8074 ਵਿੱਚ ਇੰਦੌਰ ਵਿਖੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਦੇ
        - ਵਿਕ੍ਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਏਐਸਜੀ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

- ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਿੰਘ ਬੈਸ, ਯੋਗੇਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ, ਵਕੀਲ ਜਵਾਬਦੇਹ।

- ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?
    - ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.
- ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 30.11.2013 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੰਦੌਰ ਵਿਖੇ ਬੈਂਚ ਨੇ 2011 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 8074 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ
- 30.11.2013 ਨੂੰ, ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਮੈਰਿਟ ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ
    - ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
- ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਦਾਲਤ 2011 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 8074 ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ 30.11.2013 ਨੂੰ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ
    - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।
        - 2.1 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ,
    - ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
- ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਏ.ਐਸ.ਜੀ.
    - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਹੈ
- ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1987 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)
    - "ਐਕਟ, 1987")। ਸ਼੍ਰੀ ਬੈਨਰਜੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਐਕਟ, 1987 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (5), ਧਾਰਾ 20 (3) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 20 (5) 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ
    - ਇਸ ਲਈ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਬਨਾਮ ਗਣਪਤ ਰਾਜ (2006) 8 ਐਸਸੀਸੀ 364 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

- 3.1 ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਮੈਂ ਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ
    - ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
    - ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
    - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ।
- ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜੋ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ
    - ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ?
- ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1987, ਜੋ ਕਿ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ, ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ
    - ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-
        - "19. ਲੋਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ - (1) ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਅਥਾਰਟੀ
        - ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਹਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ
        - ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਲੁਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਮੇਟੀ ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਰਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।
- ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਹਰੇਕ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ: ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ:-
    - ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ; ਅਤੇ
    - ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ,
        - ਉਹ ਖੇਤਰ ਜੋ ਰਾਜ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ
        - ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਮੇਟੀ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
        - ਤਾਲੁਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਮੇਟੀ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰੇ।
- ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ
    - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਲੀਗਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

- ਕਮੇਟੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
- ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਅਜਿਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ:
- () ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਕੇਸ; ਜਾਂ
    - () ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ,
        - ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਲਈ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋੜਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।
    - 20. ਲੋਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ- (1) ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 19-() ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।
- () (ਓ) ਇਸ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਨ; ਜਾਂ
    - (ਅ) ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਧਿਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ,
        - ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ
        - ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ; ਜਾਂ
    - ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੈ,
        - ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇਗੀ:
            - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ () ਜਾਂ ਖੰਡ () ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਸ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
- ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ

- ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ, ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਧਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਧਾਰਾ () ਵਿੱਚ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜੋ:
- ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਸਿਵਾਏ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

- ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
- , ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ।

- ਹਰੇਕ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਗੀ
  - ਨਿਆਂ ਸਮਾਨਤਾ, ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਡੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ .

- ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ,
  - ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਈ ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ
- ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ।

- ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਪਾਅ ਲੱਭਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਵੇਗੀ।
- ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
  - (5) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ।

    - ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਹੋਵੇਗੀ
      ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ()
      ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ; ਜਾਂ () ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੈ
      - ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਲਈ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ
      - ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

- ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਏ (ਆਈ) - (ਏ) ਇਸ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਨ; ਜਾਂ
- () () ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਧਿਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਾਂ () ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਉਚਿਤ ਹੈ
- ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗੀ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ

- ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ () ਜਾਂ ਖੰਡ () ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ
- ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ।
    - ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਕੇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ, ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ
    - ਕੇਸ ਜਾਂ ਮਾਮਲਾ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ । ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਉੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ
- ਕੇਸ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

- ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1987 ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਝੌਤਾ/ਸਮਝੌਤਾ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ
    - ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੇਰਿਸ ਬਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ
- ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

- ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਗਣਪਤ ਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਐਕਟ, 1987 ਦੀ ਧਾਰਾ 20 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

    - "7. ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ
    - ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 20 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (3) ਅਤੇ (5) ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ "ਸਮਝੌਤਾ" ਅਤੇ "ਸਮਝੌਤਾ" ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਨਿਪਟਾਰਾ

- ਆਪਸੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਤਭੇਦ. ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਮੰ ਗਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲਨ ਦੁਆਰਾ। ਅਨੁਸਾਰ ਲੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, "ਸਮਝੌਤਾ
- ਇਹ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਵਾਅਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ।
- ਬੋਵੀਅਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ "ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖਾਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਲਝਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ". ਸ਼ਬਦ "ਸਮਝੌਤਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ
- ਹਰ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਕੁਝ ਤੱਤ. ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਰਪਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਐਨਐਫਯੂ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਲਿਮਟਿਡ, ਰੀ [(1973) 1 ਸਾਰੇ ਈਆਰ 135 : (1972) 1 ਡਬਲਯੂਐਲਆਰ 1548 (ਸੀਐਚ ਡੀ)])।
- ਸਮਝੌਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੁਵੱਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਆਪਸੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ। "ਸਮਝੌਤਾ" ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੈ। ਸੀ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ
- ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਿਵਲ ਰਿੱਟ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ
- ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ 2000 ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 943 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਸਥਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ
  - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
  - ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਸੀ
  - ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
  - ਧਾਰਾ 20 ਦੇ (5) ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

- ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ,
  - ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 2011 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 8074 ਵਿੱਚ 30.11.2013 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ 2011 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 8074 'ਤੇ ਮੈਰਿਟ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

- 2011 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 8074 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਰਿਟ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ.
    - ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

- ਬੇਦਾਅਵਾ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

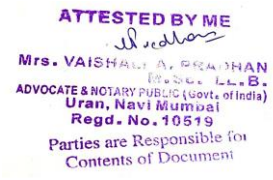

- ○